

АДМИНИСТРАТИВНОПРАВНО ПОЛОЖЕНИЕ НА ИЗПЪЛНИТЕЛНИТЕ КОМИТЕТИ НА ОБЩИНСКИТЕ НАРОДНИ СЪВЕТИ В ПЕРИОДА 1947–1990 Г.

Мария Илиева¹

Резюме: Статията разглежда конституционните основи на изпълнителните комитети на общинските народни съвети в конституциите на България от 1947 г. и 1971 г., които ги утвърждават като колективни изпълнително-разпоредителни органи на народните съвети, функциониращи при принципите на демократическия централизъм и двойното властническо подчинение. Анализира се относимото административно законодателство, което конкретизира тяхната структура, компетентност и място в системата на държавното управление. Изследват се правните актове на изпълнител-

ните комитети – решения, разпореждания и наредби като форми на административна дейност с нормативен и ненормативен характер. Разглежда се организацията на работа чрез заседания като единствена форма за колективно вземане на решения при установен кворум и мнозинство. Отделя се внимание на правния статут на председателя на изпълкома като орган с организационно-ръководни и самостоятелни административни правомощия.

Ключови думи: административно-правно положение, изпълнителни комитети, кмет, общински народни съвети

Увод

Като длъжност кметът винаги е бил символ на лидерството в общността, а етимологията на термина подчертава неговата роля като пазител на интересите на местното население. Кметът е традиционна исторически наложена се правна фигура в устройството на българската община. Кметската институция е особено ценна и с това, че дава възможност за практическо провеждане на държавната политика и за съчетаването ѝ със спецификата на съответната община. В периода 1947–1990 г. кметът не е съществувал като орган на местна власт. Заместен е от колективния изпълнителен орган в лицето на управа на народните съвети, а по-късно – на изпълнителния комитет („изпълком“) на общинския народен съвет. Историкоправният анализ на правната уредба на изпълнителните комитети разкрива спецификите на тоталитарния държавноправен модел на управление, характеризиращ се с висока степен на централизация. Настоящата статия има за цел да извърши комплексен ана-

¹ Докторант по административно право и административен процес в Институт за държавата и правото при Българската академия на науките, ел. поща: maria_sofiiska@yahoo.com.

лиз на конституционните и законодателните основи на изпълнителните комитети, тяхната компетентност, правните форми на дейност и организационно-правния им статус в системата на държавното управление на тоталитарната държава.

1. Конституционни основи на изпълнителните комитети

С подписването през февруари 1947 г. на Парижките мирни договори режимът на отечественофронтовската власт в България се утвърждава окончателно. На 20.05.1947 г. във Великото народно събрание е внесен за разглеждане на първо четене проектът за нова българска конституция, изготвен от сформирания на 21.11.1946 г. Комисия по конституционни въпроси на VI Велико народно събрание (ВНС)². На 4 декември 1947 г. е приета Конституцията на Народна република България. За разлика от Търновската конституция, тази от 1947 г. детайлно урежда местни органи на държавната власт в глава пета. Тя въвежда няколко основни „социалистически“ принципа, сред които с особена значимост за настоящото изследване са „демократическият централизъм“ и „предимството на представителните органи на държавна власт над всички останали органи“³. В духа на цитираните по-горе основни положения концепцията за статута на кметската институция коренно се изменя. В нея институтът на кмета е заменен от колективен орган.

Разпоредбата на чл. 51, ал. 1 от конституцията предвижда, че изпълнителни и разпоредителни органи или общинските и околийските народни съвети са общинските и околийските управи, състоящи се от председател, подпредседатели, секретар и членове. Общинската управа в малките населени места може да се състои само от председател и секретар (ал. 2). Управите в малките градове и селата, където няма изградени отдели, отделения и служби, задачите по тях се изпълняват непосредствено от самите управи в сътрудничество с представители на политически и масови организации, подпомагани от служителите при управите⁴.

Съгласно чл. 54 от Конституцията на НРБ от 1947 г. общинската управа и околийската управа са подчинени както на народния съвет, който ги е избрал, така и на по-горните органи на държавното управление⁵. Разпоредбата фиксира едно извънредно съществено положение в новата правна система. Това е принципът на подчиненост на даден орган на управление на друг орган на властта по хоризонтала и на органите на управлението от по-горната степен⁶ по вертикала. В научната доктрина това положение се обяснява с постулата, че всички органи трябва да бъдат избирани пряко от народа (демократически принцип) и едновременно с това органите от по-ниско равнище се подчиняват на органи от по-високо равнище (централистичен принцип)⁷. Като важно средство за правилно функциониране на механизма на

² Михайлова, Е. (2016). *Тоталитарната държава и право в България (1944–1989)*. София: Нов български университет, 81.

³ Спасов, Б., А. Ангелов (1968). *Държавно право на Народна република България*. София: Наука и изкуство, 58–59.

⁴ Вж. по-подробно за конституирането на тези органи в Местни управи – изпълнителни и разпоредителни органи (1949). *Народни съвети*, № 9–10, 588–589.

⁵ Управите получават директивни указания от по-горестоящите централни органи на държавно управление. Костов, М. (1949). Разграничение на компетентностите между народния съвет и неговата управа. *Народни съвети*, № 11–12, 682.

⁶ Стенографски дневник на 123-то заседание на Великото народно събрание от 30 ноември 1947 г., 753.

⁷ Друмева, Е. (1995). *Конституционно право*. София: Анубис, 145.

централизирания тоталитарен апарат двойното подчинение изисква изпълнителният комитет да е зависим, от една страна, от народните съвети, които ги избират, а от друга – от централните държавни органи на управление⁸. По този начин всеки изпълком, който действа едновременно като изпълнителен и разпоредителен орган на съответния народен съвет, но и като орган на правителството, се оказва в положение на двойно подчинение. Като органи на местната власт изпълнителните комитети са длъжни да изпълняват безусловно, своевременно и точно всички решения, постановления и разпореждания на правителството, както и решенията на местния народен съвет⁹.

Важна особеност на приетата през 1971 г. Конституция на Народна република България е нейната приемственост с Конституцията на НРБ от 1947 г. И двата акта са от социалистически тип и отразяват етапите от развитието на тоталитарното общество. Поради това в новата Конституция са запазени всички присъщи на социализма положения за общественно-политическото и икономическото устройство на страната. Проектът за нова конституция се основава на положението, че народните съвети са подсистема в системата на единния държавен апарат на страната. При това те са подчинени на съответните по-горестоящи държавни органи. В глава VII „Народни съвети“ е уредено, че народните съвети избират и освобождават изпълнителни комитети, като изпълнителният комитет е изпълнително-разпоредителен орган на народния съвет и се избира от състава на съветниците (чл. 118, ал. 1 и ал. 2).

Законодателят определя изпълнителните комитети като колегиални изпълнително-разпоредителни органи, в състава на които се включват не само ръководни длъжностни лица, избрани на щатна работа в тях, но и определен брой нещатни членове, по-голямата част от които работят извън системата на народните съвети.

Съгласно чл. 103, т. 12 и т. 15 от Конституцията на НРБ от 1971 г. Министерският съвет осъществява ръководство и контрол върху дейността на изпълнителните комитети на народните съвети, а също така отменя и противозаконните или неправилните им актове и действия. Тези норми въвеждат принципите на единство на властта и на централизма в управлението, като позволяват на правителството да отнася до Държавния съвет актовете, за да бъдат отменени те от последния¹⁰.

Когато министър е спрял акт или действие на изпълнителния комитет на общинския народен съвет, той следва да отнесе въпроса първоначално пред съответния изпълнителен комитет на окръжния народен съвет и ако той не отмени спрения акт или действие и с това се солидаризира с изпълкома на общинския народен съвет, тогава спорът се отнася за разглеждане от Министерския съвет. Спорът първоначално възниква между министъра и изпълнителния комитет на общинския народен съвет и след това прераства в спор между изпълкома на окръжния народен съвет и министъра, спрял акта¹¹. Прокурорът също може да упражнява надзорни функции както по отношение на народните съвети, така и по отношение на техните органи. Прокурорът не може да отмени акт на народния съвет съответно на не-

⁸ Ангелов, А. (1950). Отношението между народните съвети и централните органи на държавното управление. *Народни съвети*, № 12, 756–758.

⁹ Коларов, П. (1949). За двойното подчинение на управите и на техните отдели, отделения и служби. *Народни съвети*, № 11–12, 678–680.

¹⁰ Михайлова, Е. Цит. съч., 349.

¹¹ Хинов, С. (1974). Новата конституционна основа на взаимоотношенията между министерствата и народните съвети в НРБ. *Известия на Института за правни науки*. Т. 28, 45–74.

говите органи. Той има правото да предприема нужните мерки, за да се поставят в действие установените от законодателството механизми на компетентните органи, компетентни да спрат или отменят противозаконния акт. Прокурорът може да спре акт на народния съвет съответно на неговите органи, когато е подал срещу него протест¹². В това се изразява общият надзор за законност на прокурора в тоталитарната правна система, който е всеобхватен, а прокуратурата разполага с неограничени правомощия на намеса в работата на изпълнителната власт¹³.

2. Административноправна уредба на изпълнителните комитети

Засилването на централизацията в държавното управление настъпва с приемането на Закона за народните съвети¹⁴ и Закона за народните съвети на депутатите на трудещите се¹⁵. С втория от тях се премахва административният орган – на кмета¹⁶, и се въвежда колективният изпълнителен орган в лицето на управа на народните съвети, а по-късно – на изпълнителния комитет („изпълком“) на народния съвет на депутатите на трудещите се в градските и селските общини. С приемането на тези закони институтът на кмета, който до този момент е бил основният оперативен управленски орган на местно ниво, престава да съществува. Тази промяна е част от по-широката стратегия на централизация на властта и подчиняване на местното управление на държавната политика.

Законът за народните съвети премахва института на кмета и въвежда изпълнителните комитети (ИК) на народните съвети, нормативната уредба възприема социалистическия принцип на съсредоточаване на местната изпълнителна власт и колективност в управлението. От особено значение за новото държавно устройство и администрация е създаването на народни съвети. Докато започнат да функционират народните съвети, управлението по места се осъществява на основание чл. 101 от Конституцията на НРБ от назначени от Президиума на Великото народно събрание временни общински и околийски управи с правомощия на народни съвети¹⁷.

Изпълнителният комитет в градските и селските общини се избира от състава на народен съвет, политически зависим от централната власт и управляващата Българска комунистическа партия. Този орган е подчинен на съвета и свиква сесии. Тази система за управление е в противоречие с традиционното общинско самоуправление, което предполага по-голяма автономия на местните власти и пряка отговорност на кмета към местната общност. Изпълнителният комитет на народния съвет на депутатите на трудещите се явява по-скоро инструмент за осъществяване на централната държавна политика, отколкото на независимото управление на местно ниво. Заличаването на кмета като орган може да се разглежда като акт на дистанциране на властта от общинското управление, което до този момент е било по-тясно свързано с конкретни местни авторитети. По този начин се разрушава и традицията

¹² Спасов, Б. (1988). Народните съвети и социалистическата законност. *Народни съвети*, № 2, 13–15.

¹³ За сравнението между ролята на прокурора като „страж на законността“ в тоталитарната и правовата държава вж. по-подробно в Янкулова, С. (2016). *Прокурорът в административния процес*. София: Сиби, 72–73.

¹⁴ Обн., ДВ, бр. 47 от 27.02.1948 г.

¹⁵ Обн., Изв., бр. 95 от 27.11.1951 г.

¹⁶ Миланов, Ж. (2001). *Местно самоуправление*. София: Юриспрес, 153–154.

¹⁷ Стайнов, П., А. Ангелов. (1957). *Административно право на Народна република България. Обща част*. София: Наука и изкуство, 52–53.

на местна автономия, която съчетава местното управление с отчетност пред гражданите. Въвежда се принципът на „двойствената отговорност“. Съобразно него изпълнителни органи са подчинени на висшестоящите органи, а паралелно с това висшестоящ изпълнително-разпоредителен орган може да дава указание и да спира актове на по-долустоящ орган¹⁸. С изменението на чл. 1 от Закона за изменение на Закона за народните съвети¹⁹ народните съвети вече са определени като окръжни и общински (градски и селски).

3. Компетентност на изпълнителните комитети

Изпълнителните комитети са административни органи с обща компетентност. Техните решения са задължителни за изпълнение²⁰. Като такива ръководят всички стопански, здравно-социални и културно-просветни дейности (селското стопанство, горите, комуналното стопанство и благоустройство, търговията, местната индустрия и занаяти, строежите и пътищата, народното здраве и социални грижи, просветата и културата, физическата култура и спорт, плановите въпроси) на територията на съвета в съответствие с решенията на съвета, постановленията и разпорежданията на по-горестоящите органи на държавната власт и държавно управление.

Изпълнителните комитети разглеждат възраженията на гражданите във връзка с дейността на органите на управление, правят проучвания по тях и предоставят отговор на заинтересованите страни.

4. Актове на изпълнителните комитети

Изпълнителните комитети на народния съвет на депутатите на трудещите се вземат решения и издават разпореждания в съответствие със законите, указите, правилниците, постановленията на правителството и решенията на съвета и всички други актове на по-горестоящите органи на държавната власт и управление. Следователно изпълнителните комитети черпят своите правомощия от решенията на народните съвети и от постановките на действащото законодателство²¹. Приемат и наредби.

4.1. Решенията са най-често издаваните актове от изпълнителните комитети. Поначало това са актове, с които се уреждат най-съществените обществени отношения, чиято регламентация е предоставена на местните органи на управление. С решенията на изпълнителните комитети се разрешават трайно и за по-продължително време въпросите, за които те се издават: „Решенията на изпълнителните комитети са обикновено нормативни актове, т.е. актове, които установяват правни правила за поведение, но възможно е да бъдат издавани във формата на решения и индивидуални актове“²². Решенията и разпорежданията са административни акто-

¹⁸ Друмева, Е. Цит. съч., 145–146.

¹⁹ Обн., Изв., бр. 22 от 17.03.1959 г.

²⁰ Божков, Н. (1986). Изпълнителният комитет и постоянните комисии на народните съвети. *Народни съвети*, № 3, 18–20.

²¹ Сивков, Ц. (1990). Основният въпрос – ефективността на местното държавно управление. *Народни съвети*, № 8–9, 22–23.

²² Спасов, Б. (1955). Правни актове на народните съвети и на техните изпълнителни и разпоредителни органи. *Народни съвети*, № 9–10, 21.

ве. Те представляват властнически волеизявления на колективен орган от областта на държавното управление²³.

4.2. Според научната доктрина от този период разпорежданията се издават от изпълнителните комитети на народните съвети. Въпреки че не съществува трайно установен критерий за разграничаването на разпорежданията от решенията, се приема, че с разпореждания се разрешават по-маловажните въпроси от компетентността на изпълнителните комитети. Те са с еднократно изпълнение, решават въпроси от областта на един отрасъл на държавно управление или въпроси, които засягат отделно предприятие, отделна служба. Разпорежданията са индивидуални административни актове, но възможно е с тях в някои случаи да бъдат установявани и правила за поведение²⁴. Колективното обсъждане не означава, че на заседанията на сесиите на изпълкомите трябва да се поставят и въпроси, които не са принципи и биха могли да се решат от председателите и заместник-председателите. Това би довело до спестяване на време и по-ефективна организация на работата²⁵.

4.3. Наредбите по чл. 53 от ЗНС се издават както от народните съвети, така и от техните изпълнителни комитети. С тях се установяват задължения за цялото население в съответната административна единица или за отделни категории граждани, организации и органи. С наредбите се уреждат отношения, които не са предмет на регламентиране от действащото законодателство. Те могат да се издават за целите на опазване на обществения ред, на здравето на гражданите, за борба със стихийните бедствия, за урегулиране на уличното движение и др. Следователно наредбите по чл. 53 се издават на основание²⁶ конкретни разпоредби от Правилника за издаване на наредби от народните съвети и изпълнителните им комитети по чл. 53 от Закона за народните съвети²⁷.

Всички актове с нормативен характер е следвало да се довеждат до знанието на гражданите, към които са насочени. Това налага да бъдат публикувани в местния печат, да бъдат разгласени чрез обявления или по друг подходящ начин. Неразгласяването на нормативните актове се определя от теорията за сериозен порок и нарушение на принципа на законността²⁸. Според административноправната доктрина от този период те се отличават от останалите актове на местните органи на държавната власт и държавното управление с редица особености.

На първо място, те имат ограничен срок на действия – 2 години, като след изтичането на този срок наредбата губи автоматически своята юридическа сила. Ако органът, който я е издал, счита, че и занапред следва да действа наредбата, той е задължен да я преиздаде отново. Нарушаването им се наказва по административен ред.

Отделите, отделенията и службите при изпълнителните комитети на народните съвети издават най-често заповеди и инструкции²⁹. Актосъставители са всички членове на изпълкома, заместник-председателите и пълномощниците на народния съ-

²³ Христофоров, В. (1969). Решенията и разпорежданията на ИК. *Народни съвети*, № 3, 55.

²⁴ Спасов, Б. Правни актове на народните съвети..., 21.

²⁵ Петров, И. (1956). Плановост, колективност и деловитост в работата на народните съвети. *Народни съвети*, № 1, 22.

²⁶ Дерменджиев, И. (1956). Обсег на наредбите по чл. 53 от Закона за народните съвети. *Народни съвети*, № 2, 28–30.

²⁷ Обн., Известия, бр. 32 от 19.04.1960 г.

²⁸ Ананиев, А. (1960). Социалистическата законност и народните съвети. *Народни съвети*, № 1, 3.

²⁹ Спасов, Б. Правни актове на народните съвети..., 17–31.

вет, ръководителите на съответните отраслови служби при изпълкомите и техните преки помощници, на които е възложено прилагането на подзаконовите нормативни актове, действащи в поверения им отрасъл, както и всички лица, на които това правомощие е възложено от самите наредби. Компетентен орган да наложи глобата е председателят на изпълнителния комитет на съответния народен съвет³⁰.

5. Председателят на изпълнителния комитет

Председателят на изпълкома следва да се разглежда и като орган, натоварен със специални правомощия, извън правомощията на изпълкома и независимо от тях. В този случай той действа самостоятелно, но като специализиран орган. Правомощията на председателя на изпълкома са свързани със задължението за подготовка на заседанията:

а) съставяне на проект на дневен ред, изготвяне на проекти на решения, осигуряване на необходимите доклади;

б) ръководство на заседания;

в) подписване на документи, свързани със заседанието на ИК.

Подписът на председателя удостоверява автентичността на акта и му придава характер на официален документ. Във връзка с организационно-ръководните функции на председателя на изпълнителния комитет е и неговото служебно задължение да предприема необходимите мерки за обнародване на онези актове, които подлежат на публикуване, както и за изпращане на актовете за одобрение, когато това е необходимо. Трябва да се има предвид, че такова задължение той има не само по отношение на актовете на изпълкома, но и по отношение на актовете на народния съвет. Разпорежданията по чл. 51, ал. 3 от ЗНС са волеизявления от юридически характер, които се правят от председателя на изпълнителния комитет в кръга на решенията, издадени от народния съвет и от изпълнителния комитет.

Председателят на изпълнителния комитет е представител на народния съвет и на изпълкома. В съдебни и арбитражни спорове народният съвет се представлява от председателя на изпълнителния комитет или упълномощено от него лице.

Като член на ИК председателят участва в издаването на индивидуални административни актове при упражняването на административен контрол за законосъобразност и правилност³¹.

Председателят ръководи заседанията на ИК, издава разпореждания и заповеди в съответствие с решенията на съвета и комитета, съгласува работата на службите и упражнява общ надзор над предприятията и учрежденията в територията на съвета. При негово отсъствие го замества заместник-председателят и следователно встъпва в неговите функции, като има право да дава и разпореждания в кръга на решенията на народния съвет³², а в случай че такъв няма – член на ИК, съгласно писмена заповед. Компетентността на председателя на ИК е определена в многобройни и различни по ранг нормативни актове.

³⁰ Дерменджиев, И. (1960). Съставяне на актове и налагане на наказания по чл. 53 от Закона за народните съвети. *Народни съвети*, № 7–8, 26–34.

³¹ Георгиев, Ц. (1990). Председателят на ИК на ОБНС и неговото правно положение. *Народни съвети*, № 4, 31.

³² Спасов, Б. (1959). Заместник-председателите на изпълкомите на селата в съставните общини. *Народни съвети*, № 7–8, 3.

6. Организация на работата на изпълнителните комитети

По начина на работата си ИК е постоянно действащ орган³³. Организационната форма на работа на изпълнителните комитети са заседанията³⁴. Срокът за свикване на заседанията не е нормативно уреден и по този начин се създава възможност всеки изпълнителен комитет, според динамиката на работата си, да определи броя на заседанията си³⁵.

Решенията се приемат с обикновено мнозинство, а протоколите от заседанията се подписват от председателя и секретаря. Разпорежданията се подписват от председателя, а в негово отсъствие – от заместник-председателя. Вземането в резултат на гласуването решение става задължително за всички членове на колективния орган, включително и за тези, които са се въздържали при гласуването или са гласували „против“. Решението ангажира правно всички членове на органа независимо от тяхното становище. Всеки член на ИК е длъжен да изпълнява и да контролира изпълнението на решенията на органа, даже и да не е бил съгласен с тяхното приемане³⁶.

Заседанията на ИК са редовни, ако присъстват най-малко половината от членовете. С цел реално да се осигури в заседанията на изпълнителните комитети методът на колективността, законодателят е предвидил задължително да се спазват определени изисквания. Кворумът е предварителна предпоставка за легитимността на приеманите решения. На заседанията се изисква присъствие най-малко на 2/3 от членовете на съответните изпълнителни комитети. Включват се всички лица, избрани в състава на изпълнителните комитети, включително и тези, които заемат определени длъжности – председател, заместник-председател и секретар. Спазването на това изискване представлява важна правна гаранция за осъществяването на колективност при провеждането на заседанията. Значението на кворума се изразява и в това, че е абсолютно необходима предпоставка за законосъобразността на приеманите правни актове от изпълнителните комитети. Следователно той е необходим елемент за законност не само при откриването, но през цялото времетраене на заседанията. Приемането на правен акт с изискваното от законодателя мнозинство, но при липса на кворум, води до неговата правна нищожност³⁷.

Началниците на отдели, отделения и служби, както и представители на заинтересовани учреждения и предприятия могат да присъстват на заседанията с право на съвещателен глас. На тях присъстват и прокурори.

Заклучение

Можем да обобщим, че в периода 1951–1990 г. изпълнителните комитети на общинските народни съвети представляват колективни изпълнително-разпоредителни органи на местната държавна власт. Те се конституират като изборни органи от

³³ Стайнов, П., А. Ангелов. Цит. съч., 119–122.

³⁴ Христофоров, В. (1957). За правното положение и отговорностите на членовете на изпълнителните комитети на народните съвети. *Народни съвети*, № 12, 1–8.

³⁵ Къндева, Е. (1968). Колегиалност и единоначалие в изпълнителния комитет. *Народни съвети*, № 10, 20.

³⁶ Къндева-Спиридонова, Е. (1986). Решенията на колективния орган в системата на народните съвети. *Народни съвети*, № 2, 21.

³⁷ Станков, Б. (1983). Същност и роля на заседанията на изпълнителните комитети (на народните съвети). *Народни съвети*, № 3, 5–7.

състава на народните съвети и включват председател, заместник-председатели, секретар и членове. Компетентността им е обща и обхваща ръководството и организацията на основните обществени отношения на територията на общината, но се упражнява при условията на двойно подчинение – на съответния народен съвет и на по-горестоящите държавни органи, което ги лишава от каквато и да е независимост. На конституционно ниво е въведена формулата централни органи на държавната власт да оказват натиск върху работата им, да спират и отменят актовете им, което на практика поставя в пълно подчинение дейността им на политическите решения на по-горестоящите централни органи на изпълнителната тоталитарна власт.

Библиография

Ананиев, А. (1960). Социалистическата законност и народните съвети. *Народни съвети*, № 1, 1–7.

Ангелов, А. (1950). Отношението между народните съвети и централните органи на държавното управление. *Народни съвети*, № 12, 743–758.

Божков, Н. (1986). Изпълнителният комитет и постоянните комисии на народните съвети. *Народни съвети*, № 3, 18–20.

Георгиев, Ц. (1990). Председателят на ИК на ОБНС и неговото правно положение. *Народни съвети*, № 4, 30–32.

Дерменджиев, И. (1956). Обсег на наредбите по чл. 53 от Закона за народните съвети. *Народни съвети*, № 2, 24–30.

Дерменджиев, И. (1960). Съставяне на актове и налагане на наказания по чл. 53 от Закона за народните съвети. *Народни съвети*, № 7–8, 26–34.

Друмева, Е. (1995). *Конституционно право*. София: Анубис.

Коларов, П. (1949). За двойното подчинение на управите и на техните отдели, отделения и служби. *Народни съвети*, № 11–12, 678–680.

Костов, М. (1949). Разграничаване компетентностите между народните съвети и техните управи. *Народни съвети*, № 11–12, 681–688.

Къндева, Е. (1968). Колегиалност и единоначалие в изпълнителния комитет. *Народни съвети*, № 10, 20–24.

Къндева-Спиридонова, Е. (1986). Решенията на колективния орган в системата на народните съвети. *Народни съвети*, № 2, 20–22.

Миланов, Ж. (2001). *Местно самоуправление*. София: Юриспрес.

Михайлова, Е. (2016). *Тоталитарната държава и право в България (1944–1989)*. София: Нов български университет.

Петров, И. (1956). Плановост, колективност и деловитост в работата на народните съвети. *Народни съвети*, № 1, 16–22.

Сивков, Ц. (1990). Основният въпрос – ефективността на местното държавно управление. *Народни съвети*, № 8–9, 22–23.

Спасов, Б. (1955). Правни актове на народните съвети и на техните изпълнителни и разпоредителни органи. *Народни съвети*, № 9–10, 17–31.

Спасов, Б. (1959). Заместник-председателите на изпълкомите на селата в съставните общини. *Народни съвети*, № 7–8, 1–15.

Спасов, Б. (1988). Народните съвети и социалистическата законност. *Народни съвети*, № 2, 13–15.

Спасов, Б., А. Ангелов. (1968). *Държавно право на Народна република България*. София: Наука и изкуство.

Стайнов, П., А. Ангелов. (1957). *Административно право на Народна република България. Обща част*. София: Наука и изкуство.

Станков, Б. (1983). Същност и роля на заседанията на изпълнителните комитети (на народните съвети). *Народни съвети*, № 3, 5–7.

Стенографски дневник на 123-то заседание на Великото народно събрание от 30 ноември 1947 г.

Хинов, С. (1974). Новата конституционна основа на взаимоотношенията между министерствата и народните съвети в НРБ. *Известия на Института за правни науки*. Т. 28, 45–74.

Христофоров, В. (1957). За осъществяването на оперативно ръководство от народните съвети. *Народни съвети*, № 6, 6–11.

Христофоров, В. (1969). Решенията и разпорежданията на ИК. *Народни съвети*, № 3, 53–57.

Янкулова, С. (2016). *Прокурорът в административния процес*. София: Сиби.

THE ADMINISTRATIVE AND LEGAL STATUS OF THE EXECUTIVE COMMITTEES OF MUNICIPAL PEOPLE'S COUNCILS DURING THE PERIOD 1947–1990

Maria Ilieva³⁸

Abstract: This article examines the constitutional foundations of the executive committees of the municipal people's councils in the 1947 and 1971 Constitutions of Bulgaria, which establish them as collective executive and administrative bodies of the people's councils, operating under the principles of democratic centralism and dual subordination. It analyzes the relevant administrative legislation, which specifies their structure, competence, and place within the system of state administration. The legal acts of the executive committees – decisions, orders, and

regulations – are examined as forms of administrative activity of a normative and non-normative nature. The organization of work through meetings is considered as the sole form of collective decision-making with an established quorum and majority. Attention is given to the legal status of the chairperson of the executive committee as a body with organizational-managerial and independent administrative powers.

Keywords: administrative and legal status, executive committees, mayor, municipal people's councils

³⁸ Doctoral candidate in administrative law and administrative procedure at the Institute of State and Law of the Bulgarian Academy of Sciences, e-mail: maria_sofiiska@yahoo.com.